

การศึกษาลักษณะพันธุ์ของหญ้าเจ้าชู้ต้นใหญ่ในสภาพดินชุดบ้านทอน

Growth characters of *Chrysopogon orientalis*

ชาญชัย มณีคุณย์, จิระวัชร เข้มสวัสดิ์, อนันต์ ภูสิทธิกุล,

จิราพรรณ พินศิริกุล, โภคพูล เดชพรหม

Chanchai Manidool, Chirawat Khemsawat, Anan Phusittikul,

Chiraphan Phinsirikul Phokphun Detphrom

บทคัดย่อ

เพื่อทราบลักษณะพันธุ์พืชอาหารสัตว์ขั้นพื้นฐานทั่วไปของหญ้าเจ้าชู้ต้นใหญ่ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในบริเวณศูนย์วิจัยอาหารสัตว์รณราธิวาส ใช้เวลาศึกษา 42 สัปดาห์ โดยปลูกในกระถาง ที่บรรจุดินผสมปุ๋ยคอก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 นิ้ว จำนวน 10 กระถาง ตั้งไว้ในที่กลางแจ้งปรากฏว่าหญ้าเจ้าชู้ต้นใหญ่เจริญเติบโตได้ดีในระยะแรกจนถึงสัปดาห์ที่ 18 มีความสูงเฉลี่ย 34.2 เซนติเมตร ซึ่งมีระยะที่ต้นหญ้าสูงที่สุด หญ้าจะเริ่มแตกกอในสัปดาห์ที่ 2 อัตราการแตกกอจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และสูงสุดในสัปดาห์ที่ 26 เฉลี่ย 109 ต้น หน่อหญ้าจะเริ่มตายตั้งแต่สัปดาห์ที่ 10 และตายสูงสุดในสัปดาห์ที่ 42 เฉลี่ย 27 ต้น และจำนวนช่อดอกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 11 และสูงสุดในสัปดาห์ที่ 34 เฉลี่ย 20 ช่อ ส่วนผลผลิตเมล็ดตลอดการทดลองรวม 2,067 เมล็ด/ต้น มีเมล็ดดี 550 เมล็ด/ต้น คิดเป็นเมล็ดดี 26.60% สำหรับกอหญ้ายังคงมีชีวิตต่อไป แสดงว่าหญ้าเจ้าชู้เป็นหญ้าประเภทอายุค้างปี

บทนำ

ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ปัตตานี สงขลา และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีลักษณะดินเป็นดินทรายจัดอุ้มน้ำไม่ดี แร่ธาตุอาหารต่ำมาก ปลูกพืชเศรษฐกิจไม่ค่อยได้ผลและมีหญ้าพื้นเมืองปกคลุมอยู่หนาแน่น ในสภาพดินดังกล่าวมีหญ้าเจ้าชู้ต้นใหญ่ (*Chrysopogon orientalis*) ซึ่งโค กระบือ แพะและแกะ กินได้พอสมควร ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์พื้นเมือง จึงจำเป็นต้องศึกษาลักษณะพันธุ์ดังกล่าวโดยให้ทราบถึงการเจริญเติบโต การแตกกอต้นใหม่ การติดดอก การติดเมล็ด และความสมบูรณ์ของเมล็ด เพื่อเป็นพื้นฐานในการทดลองต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบลักษณะพืชอาหารสัตว์ขั้นพื้นฐานทั่วไปของหญ้าเจ้าชู้ต้นใหญ่

วิธีการวิจัย

เพาะเมล็ดหน่อกำชู้ต้นใหญ่ในกระถางที่บรรจุดินผสมปุ๋ยคอกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 นิ้ว จำนวน 10 กระถาง ตั้งไว้ในที่กลางแจ้ง ทำการบันทึกข้อมูลทุกสัปดาห์โดยบันทึกครั้งแรกหลังจากหน่อกำชู้ได้ 5 วัน ข้อมูลบันทึกได้แก่ ความเจริญเติบโต การแตกกอ จำนวนช่อดอก จำนวนต้นที่ตายและเปอร์เซ็นต์เมล็ดดี

สถานที่และเวลา

ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์รณราธิวาส อ.ตากใบ จ.นราธิวาส ระหว่าง พฤศจิกายน 2527-ธันวาคม 2527

ผลการทดลอง

การเจริญเติบโต

หน่อกำชู้ต้นใหญ่สามารถเติบโตในระยะแรกได้ดีมาก อัตราการเจริญเติบโตจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงสัปดาห์ที่ 18 ซึ่งมีความสูงเฉลี่ยสูงสุด 34.2 ซม. และในช่วงสัปดาห์ที่ 19 ความสูงมีแนวโน้มลดลงจนถึงสัปดาห์ที่ 42 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง วัดได้ 24.9 ซม. (ตารางที่ 1)

การแตกกอ

หน่อกำชู้จะเริ่มแตกกอในสัปดาห์ที่ 2 การแตกกอในระยะแรกมีอัตราเพิ่มขึ้นและสูงสุดในสัปดาห์ที่ 26 เฉลี่ย 109 ต้น หลังจากนั้นการแตกกอมีแนวโน้มลดลงไปจนถึง สัปดาห์ที่ 42 เมื่อสิ้นสุดการทดลองจะมีจำนวนการแตกกอเฉลี่ยเพียง 40 ต้น (ตารางที่ 1)

อัตราการตาย

ในช่วงสัปดาห์ที่ 13 หน่อหน่อกำชู้เริ่มตายและหน่อกำชู้จะตายมากขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 35 ของการทดลอง และตายสูงสุดในสัปดาห์ที่ 42 เป็นจำนวนเฉลี่ย 27 ต้น (ตารางที่ 1)

ช่อดอก

หน่อกำชู้ต้นใหญ่เริ่มตั้งท้องและแทงช่อดอกในสัปดาห์ที่ 11 และดอกจะบานภายใน 21 วัน อีกประมาณ 10 วัน นับจากดอกบานเมล็ดจะแก่และเริ่มร่วง ทั้งนี้ช่วงที่ให้ดอกเพิ่มสูงขึ้นในสัปดาห์ที่ 27 และออกดอกสูงสุดในสัปดาห์ที่ 34 หลังจากสัปดาห์ดังกล่าวจำนวนช่อดอกเริ่มลดลงเรื่อยๆ ทำการเริ่มเก็บเกี่ยวเมล็ดในช่วงสัปดาห์ที่ 13 และเก็บเมล็ดได้สูงสุดในสัปดาห์ที่ 37 ตลอดการทดลองสามารถเก็บเมล็ดได้ 2,067 เมล็ด ในจำนวนดังกล่าวนี้มีจำนวนเมล็ดดีเพียง 550 เมล็ด คิดเป็น 26.60% (ตารางที่ 1)

อายุไข

อายุไขของหน่อกำชู้จากการเก็บข้อมูล การแตกกอเพิ่ม และการตายของหน่อหน่อกำชู้ ปรากฏว่าในช่วงนี้หน่อกำชู้ติดดอกติดเมล็ดต้นแก่แล้ว กอหน่อกำชู้ยังมีการแตกหน่อ และหน่อตาย แต่มีหน่อหน่อกำชู้ใหม่มากกว่า แสดงว่าหน่อกำชู้ชนิดนี้เป็นหน่อกำชู้ประเภทอายุค้างปี

ตารางที่ 1 แสดงการเจริญเติบโต การแตกกอ อัตราการตาย ช่อดอกและเมล็ดที่เก็บของหญ้า
เจ้าชู้ต้นใหญ่

อายุ สัปดาห์	วัน เดือน ปี	ความสูง (ซ.ม.)	ต้นแตกใหม่ (ต้น)	ต้นตาย (ต้น)	ช่อดอก (ช่อ)	เมล็ดที่เก็บ (เมล็ด)	เมล็ดดี (เมล็ด)
2	16 ธ.ค.27	3.35	1	-	-	-	-
3	23 ธ.ค.27	4.05	3	-	-	-	-
4	30 ธ.ค.27	4.30	7	-	-	-	-
5	7 ม.ค.28	5.40	11	-	-	-	-
6	14 ม.ค.28	6.2	18	-	-	-	-
7	21 ม.ค.28	6.9	22	-	-	-	-
8	28 ม.ค.28	8.0	27	-	-	-	-
9	๓ ก.พ. 28	8.0	35	-	-	-	-
10	11 ก.พ. 28	9.5	40	-	-	-	-
11	18 ก.พ. 28	13.3	49	-	2	-	-
12	25 ก.พ. 28	21.5	45	10	2	-	-
13	4 มี.ค.28	26.0	47	5	2	26	7
14	11 มี.ค.28	30.0	53	6	3	-	-
15	18 มี.ค.28	32.0	59	7	5	87	17
16	25 มี.ค.28	34.0	60	7	3	81	15
17	2 เม.ย.28	34.2	64	3	5	43	10
18	9 เม.ย.28	34.2	67	4	6	86	21
19	16 เม.ย.28	34.0	70	3	6	50	13
20	23 เม.ย.28	34.0	71	-	4	75	19
21	30 เม.ย.28	33.4	76	-	5	62	15
22	7 พ.ค.28	33.0	86	11	5	-	-
23	14 พ.ค.28	32.0	99	1	7	74	18
24	21 พ.ค.28	32.0	106	7	6	113	22
25	28 พ.ค.28	31.7	107	4	6	102	24
26	4 มิ.ย.28	31.5	109	5	4	31	7

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงการเจริญเติบโต การแตกกอ อัตราการตาย ช่อดอกและเมล็ดที่เก็บของ
หญ้าเจ้าชู้ต้นใหญ่

อายุ สัปดาห์	วัน เดือนปี	ความสูง (ซ.ม.)	ต้นแตกใหม่ (ต้น)	ต้นตาย (ต้น)	ช่อดอก (ช่อ)	เมล็ดที่เก็บ (เมล็ด)	เมล็ดดี (เมล็ด)
27	11 มิ.ย.28	31.4	109	4	6	81	19
28	18 มิ.ย.28	31.6	106	7	10	67	18
29	25 มิ.ย.28	31.5	106	-	11	55	13
30	2 กค.28	31.6	104	8	15	-	-
31	9 กค.28	31.5	99	4	17	30	10
32	16 กค. 28	31.5	99	-	18	79	23
33	23 กค.28	31.5	98	10	18	98	21
34	30 กค.28	31.5	97	5	20	99	24
35	6 สค.28	29.9	82	15	19	88	20
36	13 สค.28	28.9	76	17	19	77	34
37	20 สค.28	28.5	70	7	19	182	54
38	27 สค.28	28.4	70	5	16	82	19
39	3 กย.28	27	66	18	14	102	19
40	10 กย.28	26.2	62	7	11	94	19
41	17 กย.28	25.5	59	8	7	103	44
42	24 กย.28	24.9	40	27	3	108	23